

ЗМІСТ ТА НАПРЯМКИ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ

В багатьох вітчизняних і доволі часто у міжнародних нормативно-правових документах вживається термін «боротьба зі злочинністю». Але останнім часом все частіше це поняття заміняється на «запобігання та протидію злочинності», наприклад в Законі України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 7 квітня 2011 року. Слово «боротьба» стало непопулярним мабуть тому, що воно ототожнюється з насильством, нагадує боєві дії і має на меті остаточну перемогу над супротивником [1, с.321]. Відмові від терміну «боротьба» сприяли сучасні кримінологи, які в своїх підручниках стверджують, що злочинність вічна і подолати її повністю та остаточно неможливо.

Разом з тим, зміст та напрямки боротьби зі злочинністю ніколи не піддавалися глибокому науковому аналізу і не знайшли свого повного визначення в законодавстві України, хоча потреба в такому дослідженні очевидна.

В юридичній літературі боротьба зі злочинністю, зазвичай, визначається як сукупність різного роду заходів, спрямованих на скорочення рівня злочинності [2, с.28].

На мою думку, зміст поняття «боротьба зі злочинністю» природно визначати не через сукупність заходів, а через діяльність органів, спеціально уповноважених державою на її ведення. При цьому необхідно брати до уваги сферу суспільних відносин, встановлені законом порядок, засоби та напрямки боротьби, міжнародні принципи та стандарти.

Не менш цікавим і важливим є питання про напрямки боротьби зі злочинністю, що по суті визначають зміст цього поняття. А. Бандурка та М. Давиденко вказують на вузьке та широке значення цього поняття. Під першим вони розуміють виключно кримінально - правовий аспект діяльності спеціальних державних органів, під другим - кримінально - правовий та кримінологічний аспекти [3, с.86]. В свою чергу А. Кальман, І. Христич вважають, що зміст боротьби зі злочинністю становлять заходи, спрямовані на попередження, припинення, реєстрацію злочинів, розшук злочинців, розслідування злочинів, здійснення кримінального правосуддя, виправлення злочинців та контроль за їх поведінкою, усунення негативних наслідків вчинених злочинів, [2, с.28].

Аналізуючи правовий статус та практичну діяльність державних органів приходимо до висновку, що заходи боротьби зі злочинністю можна класифікувати на групи за сферою їх застосування: політичні, правові, організаційні, етичні.

Особливу увагу для вченого - юриста становлять правові заходи, які логічно можна розділити на кримінально - правові, кримінологічні та криміналістичні.

Крім того, для успішного ведення боротьби зі злочинністю необхідне Інформаційне, правове, ресурсне і кадрове забезпечення.

За напрямками (видами) боротьби зі злочинністю діяльність державних органів можна поділити на:

1. Вироблення державної політики (стратегії та тактики боротьби);
2. Виявлення та розкриття кримінальних правопорушень;
3. Досудове розслідування;
5. Здійснення правосуддя;
6. Прокурорський нагляд;
7. Виконання вироків та інших судових рішень у кримінальних провадженнях;
8. Адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі;
9. Вжиття заходів соціальної реабілітації;
10. Профілактичний облік та контроль;
11. Виявлення та усунення причин та умов, що сприяють вчиненню злочинів.

Нарешті, необхідно висловити деякі міркування з приводу методів та форми ведення боротьби зі злочинністю.

Методи: примусові (процесуальні та кримінальне покарання); виховання та перевиховання, заохочення до явки з повинною, відшкодування шкоди ; контроль та нагляд.

Застосування кожного методу здійснюється в певній процесуальній формі, зупинитися на яких не дозволяє обсяг тез.

Висновки. Таким чином, термін «боротьба зі злочинністю (злочинами та кримінальними проступками)» має всі підстави для існування та широкого вжитку, в тому числі в політичних та правових документах. Більш того, він має перевагу перед термінами «запобігання та протидія», оскільки охоплює за своїм змістом і політичну, і організаційну, і правову, і будь яку іншу діяльність, спрямовану на викоренення (ліквідацію) злочинності, має активний мобілізуючий потенціал. Відмовлятися від постановки мети подолати злочинність означає психологічну капітуляцію суспільства перед злочинністю.

Пропонується в новій Конституції України зазначити, що на державу та її спеціальні органи покладатися завдання боротьби зі злочинністю, правоохоронна та правозахисна функції, а в законодавстві України необхідно чітко визначити поняття та напрямки боротьби зі злочинністю.

Боротьба зі злочинністю може мати шанси на успіх тільки тоді, коли вона спирається на розвинуту правову базу, культуру, традиції, звички, мораль народу, політичну волю керівництва держави.

Список використаних джерел:

1. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3 кн. - К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. Кн.І Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. - 424 с.
2. Кальман А. Г. Понятийный аппарат современной криминологии. Терминологический словарь. Под общей ред.. В. В. Голины / А. Калман, И. Христин. Изд. -во ООО ТО «Гимназия», 2005. -272 с.
3. Бандурка А.М. Преступность в Украине: причины и противодействие: Монография / А. Бандурка, М. Давыденко // Харьков: Гос. спец. изд - во «Основа»,2003. - 368 с.

Звірко, О.Є. Зміст та напрямки боротьби зі злочинністю [Текст] / О.Є. Звірко // Особливості нормотворчих процесів в умовах адаптації законодавства України до вимог Європейського Союзу : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Херсон, 14-15 червня 2013 р. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2013. - С. 184-185.